

Anul IV.

Aiud, 19 Aprilie 1928.

Amicul Școalei

Revistă pedagogică — culturală — socială.

Organul oficial al Revizoratului școlar, al Comitetului școlar județean și al Asociației învățătorilor din județul Alba.

Apare odată pe săptămână.

Un număr 3 lei.

Director: MARIAN SASU.

Prim colaborator: TOMA COCIȘIN

COLABORATORI:

I. Aldea, I. Dobre, A. Duvlea, Eman. Munțean, A. Ocnean, P. Petringenar, I. Pițic, A. Popa, Gh. Spătăceanu, Elena Dr. Stoianovici, N. Borza, I. Raica, Gr. Ursu, T. Trifa, V. Zdrenghea.

ABONAMENT: 150 lei pe an pentru membrii corpului didactic, iar pentru comitele școlare și partice. 180 lei. Redacția și Administrația la biroul Revizoratului școlar — Aiud.

Nou obicei în Franța.

Cunoaște ori și cine oratoria dela alegeri. Se spun, pe lângă vorbe cuminți, câte vrute și nevrute bune pentru a adulmeca votul alegătorului, care din noianul orașunilor, dacă e cam lipsit de cultură, numai știe ce să aleagă.

Așa e la noi și tot așa trebuie să fie în Franța, de aceea acolo prinde un obicei nou de a nu se ținea discursuri politice, în senzul alegerilor, ci fiecare candidat își expune alegătorilor modul său de activitate profesională ce o exercită în folosul obștesc.

Un chimist face experimente cât mai sugestive arătând cum stăpânește elemente de ale naturii, preotul poate ținea predica, poetul poate declama poezii, învățătorul poate populariza știința, doctorul vizitează bolnavii și prescrie medicamente și așa mai departe, toate la locul lor. Toate acestea pentru obținerea votului.

Dela început trebuie să-l taxăm de bun obicei. Să ne închipuim atmosfera de calm și liniște, de mun-

ca rodnică, de cultură răspândită indirect. Parcă'l auzi pe badea Ilie, după ce a simțit sforțările candidatului întru a se face înțeles, zicând: *ăsta-i om, odată*. Cu siguranță votul lui e prins.

Introdus și încetățânit în toate țările, acest bun obicei poate fi un puternic mijloc de evoluție al parlamentarismului, pe lângă cultura răspândită în masele populare.

Toma Cocișiu.

Contemplațiuni și concluzii pedagogice.

Momente de inspirație, au dat uneori în câte-o iluminare spontană, răspunsuri la întrebări zadarnic puse pe cale rațională. Fără concursul astorfel de momente, multora dintre problemele filosofiei, nu s'ar fi putut da nici o deslegare. Nu mă voi ocupa aici cu mării creatori de gândiri, cari cu sufletele lor cu aripi de avânturi, s'au avântat până la înălțimi, în a căror lumină, au creiat concepții, la cari mulți alții nu s'au putut ridica, ci voi rămânea în cadrul strâmt al preocupărilor noastre.

O cântare frumoasă, armonioasă, ne înalță sufletul până la contopirea lui în armonia divină, universală, în ființa impersonală a totului, unde par'că ca'ntr'un somn hipnotic, vedem și simțim, aceea ce altădată nu vedem și nu simțim, unde privim într'o lume supraumană, din care coborând iarăși la viața obicinuită, rămânem cu un reflex uman la cele zărite în lumea supraomenească.

Un tablou frumos, o sculptură, ori altă operă de artă, indicându-ne puncte de privire pentru o mai justă apreciere a lumii și a vieții, ne deschid perspective nouă de lumi senine, fericite, la a căror realizare, este chemată opera omului creator.

O declamare frumoasă, ne mișcă sufletul în toate cutele lui, făcându-l să scapere, la atingerea lui cu descărcările energice ale spiritului poetului autor.

Inspirația este o vibrație. Vibrația este sensul vieții, care și ea în ultima analiză, este o devenire, pe care o dă un ritm, ritmul vieții. Ținta cătră care stăruie această devenire, este maxima intensitate de viață. Așa ajungem să constatăm în ființa noastră intimă tendințe, cari sunt tendințele ritmului vieții. Este viața spirituală, care fiind de fapt o vibrație cosmică, este inspirată de viața universală și este tot ritm, ca și ritmul energiei luminii universale.

Ritmul vieții. spirituale începe la copil cu manifestarea instinctului lui științific și crește pe măsura dezvoltării acestuia. El diferă dela ins la ins, dupăcum sunt agenții lui producători, cari s'ar putea reasuma în natura individuală și mediul ambiant natural și social.

Deși greutățile, ce le întâmpină școala în opera ei de influențare înspre bine a naturilor individuale innăscute, par a consfinți sentința celorce au zis demult, că a stârpi cu totul răutatea unei firi, este cu neputință, totuși noi vom merge cu nădejde înainte pentru a asigura școlii o creștere a puterii ei, ca aliată a naturii, care pe calea unei regenerări îndelungate ce-i drept, dar sigure, va face ea, ceea ce n'a putut face școala mai iute. Încredințarea aceasta ne-o dă aceea activitate ascunsă a naturii, care este esența ei și care ajunge să producă în om conștiința și dorința binelui, chiar și fără concursul nostru.

Dacă vremurile grele, prin cari am trecut n'au putut opri evoluția neamului nostru către ceea ce suntem astăzi, dacă azi avem aleșii noștri, cari ne fac vază și cinste oriunde s'ar duce, aceasta să datorește aptitudinilor înăscute ale neamului nostru geniului său, care este capabil de cel mai mare progres.

N'am avut o școală a noastră, care să ne împărtășiască de-o cultură proprie, specifică ființei noastre naționale, ci o școală octroată, ce răspânda o cultură hibridă, cu tendințe de perturbare a procesului unei evoluții sănătoase.

Acestei școli sistematice, dar nenaturale, nepedagogică, care după rostul ei, se adresa mai numai atențiunei, memoriei și numai puțin și sentimentului, deci aproape numai intelectului, acestei școale noi mânați ca de-o putere misterioasă, de instinctul conservării ca neam, de geniul mistic creiator al neamului nostru, i-am răspuns oridecâteori se da ocazie, cu câte-o școală spontană, care se adresa cu putere magică, unei lumi de dincolo de conștiința octroată de școala instructivă, — subconștiinței, care datează din cea mai îndepărtată primitivitate omenească și care parte esențială a omului, ca parte întregitoare a totului, deși supusă principiului vecinic reformator, a comportat și va purta totdeauna în sine, ceva specific neamului său.

Mijloacele prin cari noi comunicam cu geniul neamului nostru erau intuiția, sugestia și afectul. Sub masca obiceiurilor, din șirul lung al tradiției noastre, practicam un cult, prin care comunicam cu înlesnire dela suflet la suflet, atingându-le coarcele vibrante, pentru a da vieții lor vibrația și ritmul devenirii noastre naționale. Obiceiuri la sărbători și zile mari, la cununii, la ospete, la festivități, la șezători, petreceri și alte solemnități, erau lumile lor vesele de intuiție, de sugesție și de iubire. Nu voiu uita niciodată marele elan de însuflețire, în care mă găsim în ziua actului sfințirii școalei noastre. Pentru seara aranjam

și o producție artistică, constatătoare din concert și teatru cu tinerimea satului. În pauză am jucat „Călușerul” „Romana” și „Bătuta”. Eu, vătaf îmbrăcat în costum național, înaripat cu trei brăuri naționale, părea că nu ating pământul, iar avântul cu care am străfulgerat privitorii, a fost așa de mare, încât ecoul lui s-a prelungit multe zile dearându-l. Până toamna târziu, seara, pâlcuri, pâlcuri de copii, până și sub 6 ani, imitau jocul și cântecele noastre pe ulițele satului, iar în școală, copiii mă priviau cu ochi, în a căror privire licăria mai multă iubire, glasurile lor vibrau mai dulce și gesturile mele erau mai bine înțelese.

Adânc înrădăcinat în realul subconștient este afectul, care datează decând omul și este germenul original al iubirii.

Rostul afectului în organismul vieții noastre, s'ar putea înțelege printr'o analogie a lui cu interiorul focos al pământului, care din îndepărtate adâncimi nepătrunse de oameni, lucrează mereu cu variate repercursiuni asupra pământului și învălișurilor lui, concurând astfel în ascuns, într'un mare proces de devenire. Dacă în anumite condițiuni, el întreține bine acțiunea de formare a ansamblului forțelor chemate a susține echilibrul și armonia vieții, într'alte el se revoltă, scapără țîșnește, ca o descărcare electrică, ba poate erupe asemenea unui vulcan, răspândind lava distrugătoare.

Când profesorul universitar, ungar, a ținut în sala universității din Cluj, nouă învățătorilor români din „zona culturală” ungureasă, conferința sa istorică, — la afirmația, că poporul român ar fi venit în Ardeal, cu mult mai târziu decum scriu unele cărți, noi împinși ca de-o forță misterioasă, isbirăm cu toții deodată, cu picioarele în padimentul salei, iar profesorul care s'a dat bine seama, că ce poate fi aceasta, s-a mulțămît cu reflexul: „oricât de mult aș atinge sensibilitatea D-voastre.”

Atunci subconștientul, chemat de conștientul isbit de afirmația provocatoare, pe drumul sentimentului național, a erupt într'un protest, căruia nimic nu i'ar fi putut sta în cale.

În trecut noi învățătorii am știut întreținea pururea aprins focul sacru al dragostei de neam. În prezent și viitor vom face, ca acel foc să fie și mai mare ca el să lumineze și să încălzească și mai puternic, pentru că cu cât cineva poate mai mult, cu atât datoriază mai mult.

Atâtea și atâtea puteri ale noastre și ale neamului întreg, cari în trecut erau înăbușite, infundate, astăzi fiind la dreptul lor de-a se afirma, noi învățătorii suntem cei dintâiu chemați a face ca acelea puteri, să fâșniască cât mai puternic, și în cât mai multe ramificațiuni de viață ale neamului, pentru a l putea ridica cât mai curând la acea intensitate de viață, care să-l pună alături de celelalte popoare de'un sânge cu el.

Calea ce avem de urmat, căutată din acest punct de vedere, care trebuie să fie al nostru al tuturor, nu poate fi alta decât cea indicată de psihologie.

Intellectul, sentimentul și voința, deci conștientul, nu constituiesc natura integrală a copilului. Dincolo de lumea conștientului mai este o lume misterioasă, care este a subconștientului. Multe din aptitudinile copilului, își au rădăcina acolo și acelea vor putea fi descoperite și cultivate, numai lărgindu-ne câmpul nostru de operație și asupra lumii lor, a subconștientului și inconștientului. Acest lucru îl vom putea face numai pe calea intuiției, a sugesției și a iubirii, precum ne arată însuși copilul, care mai întâiu intuiază și numai după aceea caută să înțeleagă și să-și explice ceea ce a intuit, — care se lase sugestionat, sugesționează și el pe altul și numai după aceea ajunge la cunoștințe, iar afectul, care-l vedem licărind în ochii lui, face dovada unui puternic mobil de viață în el. Aceste trei aptitudini instinctive ale copilului, țin legătura dintre subconștient și conștient, care trebuie să existe pentru alimentarea, validitatea și inspirarea lor reciprocă.

Intellectul fără intuiție, rămâne sec, voința fără sugestie, impotentă, sentimentul fără afect, invalid. Tot asemenea și subconștientul fără lumina conștiinței, este orb, fără formă, disonant, anarhic, foc ascuns, capabil de clocotiri ducătoare la izbucniri anarhice consumătoare de forțe și distrugătoare de energii valoroase omenești.

Nu vom opera unilateral, numai asupra conștientului, nici numai asupra subconștientului, ci lăsând la o parte extremele, vom apuca calea de mijloc, cuprinzând cu operațiile noastre cât mai mult în ființa intimă a copilului, pentru a putea da societății și neamului oameni întregi, armonioși, valoroși. În această tendință stă sensul curentului nou pedagogic, care îndrumă școala, a se apropia tot mai mult de natura copilului, prin intuiția temeinică a lucrurilor, prin sugestie, influențându-se reciproc școlarul cu învățătorul, prin iubire, — ceea ce ne impune a da mare importanță excuziunilor, producțiilor școlare, cântărilor, declamărilor, desemnelui, șezătorilor literare, lucrului manual și gimnasticei, pentru a face din școală ceea ce trebuie să fie: izvorul de inspirație, pentru intensificarea cât mai armonios — ritmică a vieții copiilor.

Sebeș, la 4 Apr. 1928.

Alexandru Dublea învățător.

— Toți restanțierii sunt rugați cu stăruință să achite urgent abonamentul pentru ca să putem acoperi și noi cheltuelile împreunate cu tipărirea și expedierea revistei.

„Adevărata cauză“.

Cântec de lebedă.

Acesta e titlul unui articol din „Revista învățătorimii române“, N-rul 3—4 datorit fericitului în Domnul P. Șerdinescu, fost insp. școlar la Constanța, scris puțin timp înainte de trecerea lui în lumea cealaltă, pe care ne-o descopere credința creștine, de aceea l'am însoțit în comentariile noastre cu subtitlu evocator.

Cităm :

„Să nu ne mai ascundem după deget“, învățământul cel primar în special regresează“. „Oricât de patrioți am fi, nu putem împinge șovinismul până acolo, încât să nu mărturisim adevărul“. Cea ce ne-a stricat mult, foarte mult, pe terenul propășirii școalei, e că ne-a plăcut să ne ascundem scăderile și beteșugurile, să ne lăudăm și mai ales, să ridicăm în slava cerului, la zile mari, pe ceice aveau în mână pâinea și cuțitul. Aceasta le-a păenjenit acestora vederile și i-a făcut să trateze cu ușurință chestiuni vitale pentru țară și neam. Lingusitorii, însă, și panegiristiile celor slăviți s'au ales cu ceva pipăit: s'au văzut cocoțați unde nu meritau și de unde speculează totul și toate“.

Cu asemenea constatări pe buze și în suflet își inchieie viața și cariera unul, care a fost promotorul învățământului. A văzut multe, învățat mult, a trecut prin multe și nu i-a fost dat să exclame cu satisfacție ci să spună sentențios: „mergem orbiș spre prăpastie“. Minoritarii atâta așteaptă. Deocamdată ne rād în nas“.

Carpatin.

Cercuri culturale.

Conducătoarele noastre dela școalele de copii mici din plasa Sebeș sunt constituite în cerc cultural separat de al învățătorilor, având ca presidentă pe doamna Luculeț Tecla, iar secretară pe dșoara Besoiu Florica, ambele din orașul Sebeș.

Aceste conducătoare au ținut mai pe urmă cerc cultural în comuna Săsciori la 25 Martie a. c.

Cu excepția alor două absenții nemotivate, au luat parte la ședințele cercului toate conducătoarele.

Dșoara Nistor Ana din Săsciori a ținut lecție practică, convorbind cu micii elevi despre „iepurăș“. (*Care programă cere să se predea acest subiect în școalele noastre de copii mici?*). Lecția, cu puține observații, se consideră de reușită.

Dna Lie Elisabeta din Sebeș conferențiază despre „*Influența educativă a povestirilor asupra copiilor mici*”. Aceasta conferință asemenea se declară de reușită.

Am voi să știm dacă la cercurile culturale ale conducătoarelor noastre ia parte și poporul, ori se ține ședință cu ușile închise? Dacă e cazul, atunci să se introducă numai decât și ședințele publice, aranjându-se mici producții cu copilașii, și se vor obține succese foarte frumoase din toate punctele de vedere.

Cronicar.

Cugetări.

Să te ferească Dumnezeu de un om bun, care te osândește.

Delavrances, novelă „Irinel”.

Suntem mai aproape de regii barbari ai strămoșilor celor vechi, Tracii, decât de sborul lui Lindbergh.

Mihail Sadoveanu, reîntorcându-se din călătoria în Olanda.

Cărți și Reviste.

A apărut: Cunoștințe Folositoare Seria C. No. 31. Românii din Banatul Jugoslav de Preotul P. Bizerea Profesor la Liceul din Deta. Prețul lei 5. Se găsește de vânzare la Librăria Cooperativei Învățătorilor Aiud.

UNUI TALENT.

*În opt ani, ai mântuit
Trei ani de preparandie,
Dar înfine-a-i isbulit,
Ca să știi pedagogie!!*

T. Trifa.

Partea oficială.

Toate ordinele și circularele, ce se vor publica în partea aceasta a revistei, vor trebui să fie imediat înregistrate și executate conștientios de către cei vizați.

No. 4675—1928.

Obiect: In chestia trecerii elevilor la meserii.

Comunicăm spre strictă conformare copia ordinului On. Inspectorat No. 4675—1928

„Am fost sesizați mereu de rapoarte dela diferiți direcțiuni de școale asupra faptului că mulți elevi de școale primare,

terminând 4 clase primare, merg la meserii, indiferent de vârstă. În felul acesta se dedea drum unor copii nevârșnici să îmbrățișeze indeletniciri prea grele pentru ființa lor — fizico — intelectuală și totodată să nu i se dea putințe nici școalei primare să-și îndeplinească menirea ei culturală”.

„Se știe ca art. 59 din legea inv. primar specifică cine e dispensat de a urma cursurile cl. V. VI. și VII primare. Erau excluse meseriile particulare. Venind un ordin ministerial ca să se primească și ucenici de la meserii particulare, dacă aceștia vor urma școale de ucenici cu programa macar ca a șc. primare complimentare, mulți elevi au pornit la meserii, plecând în mijloc de an, deși legea inv. primar, cu drept de prioritate, prevede că „odată înscrisi nu se mai pot retrage în cursul anului”. Partea defectuoasă a acestei procedări era că se primiau la meserii copii de 11, 12, și 13 ani”.

„Pentru viitor se va aplica cu toată rigoarea art. 59 din legea inv. primar, iar în ce privește excepția de a nu se împiedeca trecerea la meserii particulare a unor elevi abs. de clasă primare, aceasta se menține cu condițiunea ca ucenicii să urmeze neapărat o școală de ucenici și numai dacă au implinit 14 ani. Onor. Inspectorate ale Muncii din Sibiu, Brașov și Arad, privind județele din reg. IV au luat dispoziția ca să nu se mai primească la meserii și să nu se mai încheie contracte fără exacta îndeplinire a acestor condițiuni. Dealtfel și legea nouă a muncii, pentru protecția femeii și copiilor, a prevăzut condițiunea de vârstă pentru ucenici.”

No. 1280—1928.

Obiect: In chestia datelor cerute de către notarii comunali.

Prefectura județului nostru ne încunoștințează, că pentru a putea cunoaște situația școalelor primare din județ și pentru a putea lua măsuri de îndreptare acolo unde administrația sau comitetele școlare nu-și fac datoria, a trimis fiecărui notar pentru fiecare comună câte un chestionar spre completare. Cum în acest chestionar să cer și date pe cari notarii nu le au, invităm pe toți domnii directori școlari și președinții comitetelor școlare să pună la dispoziție toate datele cerute prin chestionar, cari le au dânsii.

Obiect: Listele de amenzi școlare.

No. 1306—1928

Cerem din nou să se execute cu cea mai mare punctualitate ordinul nostru No. 3263—1927 privitor la înaintarea listelor de amenzi școlare. Față de cei neglijenți vom aplica sancțiunile cuvenite.

Revizor, M. Sasu.